

ciens du Tibet. Het zou echter onbillijk zijn, om niet te vermelden, dat er te allen tijde onder de geestelijken ook mannen geweest zijn, die hun roeping ernstig opvatten. Daarvan getuigt de uitgebreide verzameling, die onder den naam Kanjur of Tanjur bekend staat en een enorme hoeveelheid vertalingen uit het Sanskrit bevat, die voor de kennis van het Boeddhisme zeker niet minder waardevol zijn dan de Chineesche overzettingen der Soetra's, en allen het werk der geestelijkheid zijn. Ook is de Thibetaansche litteratuur rijk aan theologische, historische en biografische geschriften, waaronder vooral de „100.000 Lieder van Milaraspa" — hun aantal zal wel niet letterlijk opgevat moeten worden — interessant en populair zijn. In zijn Religion of Tibet noemt Sir Ch. Bell hem „een zeer menschelijke heilige" en vermeldt, dat de monniken zijn „Biografie" niet mogen lezen, om er niet te veel door meegesleept te worden. In de aanhalingen, die dezelfde schrijver uit zijn liederen geeft, troffen mij vooral deze verzen:

„I subdue devils through pity.
„I scatter evils to the wind
„And set my own face upwards."

Maar ik ben weer op een zijpad geraakt.

Vragen wij ons nu, hoe het Boeddhisme onder het volk verspreid werd, dat lezen noch schrijven kon, dan luidt het antwoord natuurlijk, dat dit in de eerste plaats door toespraken en preeken van de priesters geschiedde. Hierbij nu werden de rolprenten gebruikt, die den hoorders zoowel de barmhartige en goedertieren goden en heiligen als de vreeselijke gestalten der demonendooders voor oogen stelden. Met opzet gebruik ik deze laatste uitdrukking, die in den meest letterlijken zin opgevat moet worden, want de geheele Boeddhistische kunst is tendens-kunst. Zij heeft geen ander doel, dan den naar verlossing strevend menschen aanschouwelijk te toonen, hoe hij die kan bereiken, tot wie hij daarbij zijn toevlucht moet nemen en wie hem in den strijd tegen de zich opdoende hinderpalen, die in de demonen belichaamd zijn, te hulp kan komen.

Nogmaals kom ik in verleiding, een zijweg in te slaan en u de ontwikkeling der Boeddhistische kunst te schilderen, hoe zij in den aanvang, het streng verbod van den canon indachtig, dat de monniken zelfs niet toestaat beeltenissen te beschouwen, laat staan hen te vervaardigen, zich slechts in symbolen uitdrukt, hoe zij onder Griekschen invloed in de Gandhâra-school er toch toe overgaat, den Verhevene af te beelden en eens voor al het Boeddha-type vaststelt, hoe zij in China, zich met het Taoïsme versmeltend, de hooge landschapskunst der Sung-school inspireert, in Cambodja en op Java de grootsche stoepa's van Angkor en Boroboedoer, Azié's Parthenon, doet verrijzen, overal, waar de Leer doordringt, haar als trouwe dienaarsses volgend en de geloovigen heenwijzend naar de sublieme hoogten,